

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Ilomantsin kunta pitää hyvänä valtiovarainministeriön asetusehdotusta.

Siirtolaskelmissa tulee poistaa kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset täysimääräisinä, eikä esitettyä merkittävyystarkastelua tule tehdä. Valtiovarainministeriön tulisi käydä läpi kaikkien kuntien tilinpäätökset ja niiden perusteella laaditut siirtolaskelmat vuosien 2021 ja 2022 vääristävien erien osalta kuntien ja hyvinvointialueiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Kunnat ja alueet ovat erilaisia ja pienemmälle kunnalle jokin asetettu raja voi olla merkittävä suurempaan kuntaan tai kaupunkiin verrattuna. Sen vuoksi on tärkeää, että siirtolaskelmien osalta tarkastelu tehdään täysimääräisesti.

Lisäksi olisi huomioitava, että Pohjois-Karjala eroaa alueena niistä kunnista ja kaupungeista, jotka ovat vasta siirtäneet sototoimintojaan hyvinvointialueelle. Viimeisen vuoden alijäämän suuruus voisi olla tällainen tarkasteltava erä, kuin myös erän tosiasiallinen sisältö.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**

5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen

6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Ilomantsin kunta puoltaa alla olevien erien huomioimista siirtolaskelmien oikaistavina erinä täysimääräisesti, kuitenkin huomioiden kohdat 3. ja 4.

Esityksessä mukana olevat oikaistavat erät ovat:

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Kohta 3: Erityisen tärkeänä pidetään asetuksen perustelumuistion kohtaa 4 Pääasialliset vaikutukset (s. 5/13, kappale 11), jossa todetaan ”Ehdotetun asetuksen sääntelyn perusteella kunnan ja kuntayhtymän, eli tässä vaiheessa hyvinvointialueen, täytyisi toimittaa riittävä selvitys kyseessä olevista kustannuksista, niiden kirjaamisen perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon erityisesti takautuvien erien, kuten palkkaharmonisaatiokustannusten maksaminen perustuu.

Jos kunta on jättänyt kirjaamatta sote-kuntayhtymän esittämän osan alijäämästä, joka on esim. mahdollisten tulevien palkkaharmonisaatiokustannusten vaikutusta, ei näitä pidä ottaa huomioon kunnan valtionosuuslaskelmaa vähentävänä, oikaistavana eränä siirtolaskelmissa, eikä varsinkaan asetusluonnoksessa mainitun mukaisesti siten, että tiedot otettaisiin jonkin muun, tässä sote-kuntayhtymän, tilinpäätöstiedoista. On kuitenkin mahdollista, että hyvinvointialueen rahoitukseen lasketaan esityksen mukaisesti huomioon otettavaksi osuus, joka vastaa yhden vuoden kustannuksia. Tai hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon se summa, jonka sote-kuntayhtymä on esittänyt tilinpäätöksessään. Tällöin myös mahdollinen kustannuksen tulee jäädä hyvinvointialueen kustannukseksi täysimääräisesti. Näiden erien tarkastelussa tulisi huomioida myös se, että kunnat ovat jo maksaneet sote-kustannuksissaan vuosia, myös vuosien 2021 ja 2022 ajalta palkkaharmonisaatiosta. Tältä osin kunnat ja alueet eroavat toisistaan. Tämä osuus on jo kirjautunut kuntien tilinpäätöksissä kustannuksiksi. Kirjaamatta jättämiselle on ollut perusteet, jotka tulee huomioida. Esim. Ilomantsin kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja

liitetiedoissa on kirjaamatta jättämisen perusteita avattu. Alueiden erilaisuus ja sen myötä tapahtuva epäoikeidenmukainen kohtelu tulee esille, jos ei huomioida niitä perusteluita, miksi kirjaaminen tilinpäätökseen ei ole ollut mahdollista esim. kirjanpitolain mukaan.

Kunnan tiedot pitää huomioida kunnan esittämien tilinpäätöstietojen mukaisesti, eikä ottaa tietoja esim. sote-kuntayhtymän tilinpäätöksestä.

Kohta 4: yli-/alijäämistä tulee poistaa ensin koronakertapalkkioiden vaikutus vuosilta 2021 ja 2022 ja sen jälkeen muut oikaisuerät täysimääräisinä. Yli-/alijäämät tarkastellaan kunnan osalta kunnan tilinpäätöstietojen ja siirtolaskelmien mukaan eikä esim. toisen organisaation, kuten sote-kuntayhtymän tilinpäätöstietojen mukaisesti.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Korona-avustukset vuosien 2021 ja 2022 osalta.

Muut yksittäiset tai kertaluonteiset tai takautuvat erät, jotka voivat olla kunta ja/tai aluekohtaisia. Näissä oleellisuuden raja voisi olla esim. 10 000 euroa, tai näidenkin huomioiminen täysimääräisinä, koska merkittävyyden vaikutus on kuntakohtaista.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Asetuksen muutosesityksessä on ehdotettu, että kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna.

Ilomantsin kunta esittää kantanaan, ettei merkittävyydestarkastelua tule tehdä tai vetää esim. 30 e/asukas rajaa tarkastelun perusteeksi. Oikaistavat erät tulee ottaa huomioon täysimääräisinä kuntien ja alueiden oikeudenmukaisen kohtelun ja siten koko asetusmuutoksen tavoitteen täyttymiseksi.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Kunnat ovat olleet yhteydessä valtiovarainministeriöön ja ajoissa tiedottaneet kertaluontoisten ja takautuvien erien aiheuttamasta vääristymästä kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen. Valtiovarainministeriöllä olisi ollut mahdollisuus ottaa asian käsiteltäväkseen väljemmällä aikataululla, koska oikaisulaskelmilla on kuitenkin pysyvä vaikutus vuoden 2024 valtionosuuksista alkaen.

Kunta pitää riskinä, ettei asetusta saada ajoissa valmiiksi ja tietojen läpikäynti ja kommentointi syksyn aikana viivästyy. Hyvänä toimintatapana nähdään se, jossa kunnat ja hyvinvointialueet pyydetään kuulemistilaisuuteen tai vastaavaan 16.5.2023 pidetyn kuulemistilaisuuden mukaisesti prosessin jokaisessa vaiheessa vaiheessa.

6. Muita huomioita.

Tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi tulee kuntien ja alueiden erilaisuus huomioida. Kuntien tiedot tulee ottaa vain kuntien toimittamista

tiedoista ja siirtolaskelmasta

Kontturi Minna
Ilomantsin kunta